

M. Loginova. Some aspects of formation of territorial defense bodies as a factor of countering the Russian threat. – Article.

Summary. The issues of development of territorial defense, organization of the resistance movement and appropriate preparation of citizens for national resistance need additional study and appropriate legal regulation. Involving the entire population of Ukraine in the protection of their homeland, their land, their family is an integral part of the comprehensive defense of the state. The main opportunities for involving civil society institutions in solving the problem of national security have been identified.

Key words: national security, territorial defense, national resistance, weapons, financing, headquarters, full-scale invasion, security, defense.

М. В. Логинова. Некоторые аспекты формирования органов территориальной обороны как фактора противодействия российской угрозе. – Статья.

Аннотация. Вопросы развития территориальной обороны, организации движения сопротивления и подготовки граждан к национальному сопротивлению требуют дополнительного изучения и соответствующего правового урегулирования. Вовлечение всего населения Украины в защиту родной земли, своего края, своей семьи является неотъемлемой составляющей всеобъемлющей обороны государства. Установлены основные возможности привлечения институтов гражданского общества к решению проблемы обеспечения национальной безопасности.

Ключевые слова: национальная безопасность, территориальная оборона, национальное сопротивление, оружие, финансирование, штаб, полномасштабное вторжение, безопасность, оборона.

УДК 343.1

О. О. Нагорна
старший лейтенант поліції,
старший викладач кафедри цивільного права та процесу
факультету підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ
м. Дніпро, Україна

ПІДСТАВИ ЗВІЛЬНЕННЯ З ЛАВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Анотація. У статті здійснено аналіз чинного законодавства що регулює питання звільнення зі служби в Національній поліції України. Встановлено та наведено підстави для звільнення та їх характерні особливості.

Ключові слова: поліція, звільнення, підстави, проходження служби.

Вступ. Незважаючи на те, що відповідно до Закону України «Про державну службу», поліцейські є державними службовцями, однак регулювання їх професійної та службової діяльності здійснюється з урахуванням відповідних характерних особливостей. Проходження служби в лавах Національної поліції України характеризується великою кількістю специфічних рис на кожному етапі професійної діяльності починаючи зі вступу на службу, закінчуючи звільненням. Це в першу чергу пов'язано з існуванням великої законодавчої бази, яка регулює службу в поліції. Таким чином на поліцейських у ході проходження служби поширюється дія Закону України «Про національну поліцію», Закону України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України», Закону України «Про державну службу», Кодексу законів про працю України та чисельної кількості відомчих нормативно-правових актів.

Мета дослідження. Аналіз чинного законодавства, що регулює питання проходження служби в Національній поліції та встановлення підстав звільнення зі служби, їх характерних умов та особливостей.

Виклад основного матеріалу. Питання підстав звільнення з лав Національної поліції України має своє законодавче закріплення у нормах статті 77 Закону України «Про Національну поліцію». У відповідності до чинників, що зумовлюють звільнення їх можна умовно поділити на три групи.

Таким чином всі підстави звільнення з Національної поліції України поділяються на:

1. Ті, що зумовлені власним рішенням та бажанням поліцейського та залежать від його волі:
 - за власним бажанням;
 - через набуття особою громадянства чи підданства іншої держави;
 - з підстав переходу у передбаченому законом порядку на службу чи роботу до інших відомств чи міністерств.
2. Ті, що спричинені внаслідок факторів, не пов'язаних із волею поліцейського:
 - через завершення строку дії контракту на службу в поліції;
 - у зв'язку із хворобою, що перешкоджає подальшій службі, у випадку винесення рішення відповідною медичною комісією;
 - у випадку досягнення граничного допустимого віку служби в національній поліції;
 - через скорочення штату працівників чи у зв'язку проведенням організаційних заходів.
3. Ті, що з'являються як наслідок порушення норм чинного законодавства, що регулює питання проходження служби в поліції, а також законодавства що регулює питання кримінальної та адміністративної відповідальності, а також законодавство стосовно протидії корупції в Україні:
 - через накладення на працівника дисциплінарного стягнення у вигляді звільнення зі служби у зв'язку із скоєнням ним дисциплінарного проступку;
 - через наявність факту безпосереднього прямого підпорядкування особі, що підпадає під категорію близької особи;
 - при існуванні реального або потенційного конфлікту інтересів, за умови, що проблема не може бути вирішена будь-яким іншим способом та носить постійну форму;
 - у зв'язку з набранням законної сили рішенням суду стосовно притягнення працівника поліції до відповідальності за адміністративне корупційне правопорушення чи кримінальне правопорушення [1].

До першої категорії підстав перш за все слід віднести звільнення зі служби в Національній поліції *за власним бажанням*. Вона є найбільш простою серед усіх, оскільки являє собою результат вільного волевиявлення особи, що проходить службу, результатом якого є розірвання контракту та залишення нею лав Національної поліції.

Наступною підставою є *набуття особою, що проходить службу в Національній поліції громадянства іншої держави*. Це питання врегульовано власне вже у поняттях «державний службовець» та «поліцейський», які подані у Законах України «Про державну службу» та «Про Національну поліцію» відповідно. Згідно з ними основним критерієм, що першу чергу встановлюється для зарахування на відповідну посаду в органах державної влади є громадянство України [1; 2]. У зв'язку з тим, що в нашій державі діє принцип єдиного громадянства, то набуття громадянства іншої країни є підставою втрати громадянства України й як наслідок можливості проходити службу в органах державної влади та відповідно у Національній поліції України [3].

Третьою підставою звільнення, яка також є результатом вільного волевиявлення особи є її перехід у встановленому порядку на роботу до інших міністерств чи відомств (організацій). У даному випадку законодавець розглядає саме звільнення з займаних посад у зв'язку із проходженням навчання поліцейськими у якості курсантів чи слухачів денної форми навчання у відомчих вищих навчальних закладах із специфічними умовами навчання, а також відкомандирування працівників поліції до органів державної влади чи місцевого самоврядування для постійного виконання спеціальних повноважень, що перешкоджають службі в поліції. Крім того під цією підставою можна розглядати перехід працівника поліції на службу до інших відомств МВС України таких, як Національна гвардія, Державна служба з надзвичайних ситуацій тощо.

При прийнятті на службу в поліції, так як й на будь яку іншу роботу відповідно до законодавства про працю, має місце обов'язкове укладення контракту. Тому його закінчення є однією з підстав звільнення з поліції. За загальними правилами контракт укладається [4]:

- з особами, які уперше зараховані на службу в поліції на посади молодшого складу контракт укладається на два роки, одноразово та без можливості продовження;
- із вступниками до вищих навчальних закладів із специфічними умовами навчання, які вперше прийняті до лав Національної поліції контракт укладається на період навчання;
- із керівниками структурних підрозділів територіальних підрозділів, закладів та установ, а також заступниками керівників територіальних підрозділів контракт укладається строком на три роки із правом продовження на той самий строк;

– з керівниками територіальних підрозділів, установ, організацій, ректорами ВНЗ зі специфічними умовами навчання та заступниками керівника поліції контракт укладається на чотири роки з правом одноразового продовження на такий самий термін;

– особа, що призначена на посаду керівника поліції укладає контракт на п'ятирічний термін із правом продовження на такий самий строк, але не більше одного разу [1].

Через специфіку професійної діяльності до працівників поліції встановлені спеціальні вимоги стосовно рівня їх показників здоров'я. Для їх контролю працівники кожного року повинні проходити комплексний медичний огляд. У випадку встановлення можливої невідповідності стану здоров'я поліцейського встановленим законодавством вимогам, він направляється на спеціалізовану медичну комісію до відомчого закладу охорони здоров'я й у разі підтвердження факту невідповідності він звільняється зі служби в поліції.

У зв'язку із динамікою служби в поліції на законодавчому рівні встановлено граничний допустимий вік перебування на посадах поліцейського. Таким чином для громадян, які проходять службу у лавах молодшого складу поліції мають право перебувати на службі до досягнення ними 55-річного віку. Особи офіцерського складу допускаються до виконання їх обов'язків до досягнення ними:

- при званні від молодшого лейтенанта до підполковника – 55 років;
- для полковників та генералів поліції будь-якого рангу – 60 років.

Однак законодавець встановлює можливість проходження служби понад граничний допустимий вік терміном не більше 5 років, у випадку високого рівня професійних, ділових, моральних та особистих якостей поліцейського [1].

У випадку, коли особа перебуває на посаді, яка підлягає скороченню, це може стати підставою для звільнення з поліції. Однак це допускається за відповідних умов. Перш за все поліцейського повинні попередити про можливе скорочення займаної посади щонайменше за два місяці та запропонувати йому інше місце взявши до уваги його професійний досвід, морально-ділові якості, а також попередню займану посаду. Звільнення буде законним лише у випадку, коли поліцейського неможливо буде перевести на іншу посаду чи якщо він відмовляється від запропонованої посади.

Відповідно до чинного законодавства до працівників поліції може бути застосовано значно ширше коло дисциплінарних стягнень ніж до звичайних працівників. Таким чином найсуворішим з них є звільнення зі служби в Національній поліції. Для реалізації даної процедури призначається службове розслідування, за результатами встановлюється чи дійсно поліцейський вчинив дисциплінарний проступок, та чи відповідає він суворості дисциплінарного стягнення у вигляді звільнення з поліції [5].

З метою недопущення корупційних випадків особа, що перебуває у безпосередньому прямому підпорядкуванні близькій особі має бути звільнена зі служби в поліції, якщо вирішити це питання неможливо переводом на іншу посаду, до іншого територіального органу та будь-яким іншим законним способом.

Новелою законодавства, що регулює службу у поліції є підстава звільнення через існування реального чи потенційного конфлікту інтересів, що носить постійну форму та не може бути вирішений будь-яким іншим методом. Дана норма введена у відповідності законодавства щодо запобігання корупції. Для її повноцінного розуміння необхідно проаналізувати дефініцію конфлікту інтересів у його двох формах. Таким чином. Під реальним конфліктом інтересів розуміють розбіжність між особистими інтересами особи та її професійними службовими повноваженнями та обов'язками, що впливає на правомірність прийнятих нею рішень чи законність її діянь у ході службової діяльності. Потенційний конфлікт інтересів охоплює у себе поняття реального конфлікту інтересів з поправкою на те, що на даний момент він не перешкоджає об'єктивності професійної діяльності, однак він реально існує та у майбутньому може бути реалізований [6].

У випадку встановлення факту скоєння працівником поліції адміністративного правопорушення пов'язаного з корупцією чи кримінального правопорушення, та набрання законної сили вироку суду по цьому факту, дана особа має бути обов'язково звільнена зі служби в Національній поліції. Слід зазначити, що протягом проведення досудового розслідування та подальших стадій адміністративного та кримінального процесу до винесення вироку та набрання ним законної сили, особа не звільняється зі служби, а лише тимчасово відстороняється від займаної посади.

Останньою підставою, яка встановлена Законом України «Про Національну поліцію» є звільнення у зв'язку з службовою невідповідністю. На нашу думку, вона є комплексною підставою та залежить як від волі суб'єкта, тобто поліцейського, так й від загальних фонових чинників. Таким чином службова невідповідність встановлюється у ході атестації працівників, яка охоплює перевірку показників

виконання службових обов'язків, результати професійної діяльності, рівень теоретичних та практичних навичок, особисті ділові якості, наявні стягнення та заохочення, результати тестувань та за наявності необхідності проходження поліграфа. У випадку не відповідності необхідних вимог особа може бути звільнена за службовою невідповідністю [7].

Висновок. У ході аналізу законодавства України було здійснено аналіз підстав звільнення зі служби в національній поліції, встановлено їх сутність та особливості. Крім того, слід зазначити, що будь яке законодавство носить динамічний характер та виражає загальний рівень ситуації у країні. У зв'язку із цим ми не виключаємо можливе поповнення існуючого переліку новими підставами для забезпечення реалій сучасного суспільства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення 27.04.2022 року)
2. Закон України «Про державну службу» від 20.05.2022 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/889-19#Text> (дата звернення 26.05.2022 року)
3. Закон України «Про громадянство України» від 18.01.2001 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2235-14#Text> (дата звернення 20.05.2022 року)
4. Кодекс законів про працю України від 10.12.1971 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення 26.05.2022 року)
5. Закон України «Про Дисциплінарний статут Національної поліції України» від 15.03.2018 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2337-19#Text> (дата звернення 25.05.2022 року)
6. Закон України «Про запобігання корупції» від 14.10.2014 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18#Text> (дата звернення 02.05.2022 року)
7. Іншин М.І. Підстави звільнення зі служби в поліції: Наукова стаття, Науковий вісник публічного та приватного права Випуск 1-1, 2016 р. С. 138–142.

O. Nahorna. Grounds for dismissal from the ranks of the National Police of Ukraine. – Article.

Summary. The article analyzes the current legislation governing the issue of dismissal from the National Police of Ukraine. The grounds for dismissal and their characteristics are established and given.

Key words: police, dismissal, grounds, service.

E. A. Nagornaya. Основания для увольнения из рядов Национальной полиции Украины. – Статья.

Аннотация. В статье проведен анализ действующего законодательства регулирующего вопросы увольнения со службы в Национальной полиции Украины. Установлено и приведены основания для увольнения и их характерные особенности.

Ключевые слова: полиция, увольнение, основания, прохождения службы.

УДК 342

A. I. Остапенко

*старший науковий співробітник науково-дослідного відділу
проблем військового законодавства*

Центру воєнно-стратегічних досліджень

Національний університет оборони України імені Івана Черняховського

м. Київ, Україна

ВВЕДЕННЯ ВОЄННОГО СТАНУ: «РОБОТА НАД ПОМИЛКАМИ»

Анотація. У статті аналізуються положення нормативних-правових актів, у яких закріплено підстави та порядок введення правового режиму воєнного стану в умовах здійснення Російською Федерацією збройної агресії проти України. Здійснюється історичний аналіз правової регламентації подій, пов'язаних із ескалацією збройного конфлікту Російською Федерацією протягом восьми років. Розглядається наявність правової невизначеності